

DOI: <https://doi.org/10.61491/yk.15.2023.8042>

**პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის ბიოგრაფიიდან
(ქუთაისში მოღვაწეობის პერიოდი)**

**From the biography of Professor Tariel Putkaradze
(period of work in Kutaisi)**

იამზე ვაშაკიძე

კავკასიის უნივერსიტეტი
საქართველო, თბილისი

Iamze Vashakidze

University of Caucasus
Georgia, Tbilisi

აბსტრაქტი

ჩვენი მიზანია პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის ზოგიერთი ბიოგრაფიული ეპიზოდის წარმოჩენა და დაზუსტება სოციალურ ქსელში გავრცელებული მისივე წერილებისა და ჩანაწერების მიხედვით. ეს მასალები საყურადღებოა იმ თვალსაზრისით, რომ მათში თავს იჩენს საზოგადოებრივი ყოფისთვის ჩვეული წინააღმდეგობანი, ასევე – ის პიროვნული მახასიათებლები, რომლებმაც მეტ-ნაკლებად განსაზღვრეს პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის დაძაბული, მოუსვენარი და ამავე დროს საინტერესო ცხოვრება.

ჩანაწერების ავტორის მთავარი ამოცანაა სიმართლის დაცვა როგორც ერის, ისე პიროვნული ისტორიის წარმოჩენისას, „რომ გამყალბებლებმა ამჟამინდელი თუ მომავალი თაობები არ დააბრკოლონ“. ქუთაისში მოღვაწეობის პერიოდთან დაკავშირებით ის ასევე გვაწვდის ინფორმაციას თანამედროვეებზეც, კერძოდ: ქუთაისის აკაკი წერეთლის უნივერსიტეტის მაშინდელ რექტორზე – პროფ. მაგალი თოდუაზე, რომელმაც ახალგაზსნილი დიალექტოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორად დანიშნა და ხელი შეუწყო ინსტიტუტის საქმიანობასა და, ზოგადად, ქართველოლოგიური კვლევის განვითარებაში; მეგობარ კოლეგებზე, რომელთა წრეშიც იბადებოდა ახალი იდეები სამეცნიერო სფეროში, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენელზე, რომელთანაც, განსხვავებული პოლიტიკური პლატფორმის მიუხედავად, აკავშირებდა ეროვნული მნიშვნელობის მქონე კულტურულ-საგანმანათლებლო საქმის ინტერესები და სხვ.

ტ. ფუტკარაძისათვის ყველაზე დიდი და სასარგებლო პოლიტიკაა

ბრძოლა საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის, საქართველოს მოქალაქეთა კონსოლიდაციისათვის, სწორი, მეცნიერულად არგუმენტირებული ორიენტირების დამკვიდრებისათვის. მას ახალი ძალით ავსებს უანგარო მხარდაჭერა საერთო ეროვნულ საქმეში, ურთიერთობა ღირსეულ ადამიანებთან, რომლებიც თავიანთი პირადი ცხოვრებით ქმნიან „ეროვნულ უტეხ სულს“.

ქუთაისი პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის ცხოვრების საუკეთესო ნაწილია; ქუთაისური სამეგობრო ის „ტკივილიანი სიყვარულით შედუღებული“ გარემოა, სადაც შესაძლებელია დასვენებაც და შემოქმედებითი მუშაობისათვის ძალების მოკრებაც. მთავარი ორიენტირი ქუთაისის სამეცნიერო-საგანმანათლებლო ტრადიციებია, რომელთაც ქმნიდნენ „ქართველური ენობრივი სამყაროს დანაწევრების“ იმპერიული „მცდელობის“ წინააღმდეგ მებრძოლი ქართველი ინტელიგენციის საუკეთესო წარმომადგენლები. თავისი სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობით პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე ამ ტრადიციის გამგრძელებელთა რიგში დგას.

საკვანძო სიტყვები: პროფესორ ტარიელ ფუტკარაძის მოღვაწეობა ქუთაისში, აწსუ დიალექტოლოგიის ინსტიტუტი.

ABSTRACT

Our goal is to present and elucidate certain biographical episodes of Prof. Tariel Putkaradze based on his own letters and notes shared on social networks. These materials are noteworthy because they reveal both the typical challenges of public life and the personal traits that largely defined the tense, restless, and intriguing life of Prof. Tariel Putkaradze.

The primary responsibility of the author of these notes is to uphold truth in recounting both national and personal history, “so that fabricators do not hinder current or future generations.” Regarding his tenure in Kutaisi, Putkaradze also provides insights into his contemporaries, particularly Professor M. Todua of Akaki Tsereteli State University, who appointed him as director of the newly established Institute of Dialectology. Todua significantly contributed to the institute’s activities and to the broader development of Georgian research. Putkaradze’s notes also discuss his friendships and collaborations, the birth of new scientific ideas, and his interactions with local government representatives, despite differing political platforms, to advance cultural and educational interests of national importance.

For Prof. T. Putkaradze, the paramount and most constructive endeavor is the struggle for Georgia’s independence, uniting Georgian citizens, and promoting a sound, scientifically grounded orientation. His dedication to the common national

cause is invigorated by selfless support and relationships with individuals who embody a „strong national spirit“ through their personal lives.

Kutaisi City represents the most cherished period of Prof. Putkaradze's life; its friendly environment is a place „imbued with tender love,“ where he finds solace and gathers strength for creative work. His guiding principle is the scientific and educational traditions of Kutaisi, established by the finest minds of Georgian intelligentsia who fought against imperial attempts to fragment the Georgian linguistic community. Through his scientific and pedagogical work, Prof. Taniel Putkaradze proudly continues this tradition.

Keywords: Professor Taniel Futkaradze's work in Kutaisi, Institute of Dialectology at ATSU.

ჩვენი მიზანია პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის ზოგიერთი ბიოგრაფიული ეპიზოდის დაზუსტება სოციალურ ქსელში გავრცელებული მისივე წერილებისა და ჩანაწერების მიხედვით. ეს მასალები საყურადღებოა იმ თვალსაზრისით, რომ მათში თავს იჩენს საზოგადოებრივი ყოფისთვის ჩვეული წინააღმდეგობანი, ასევე – ის პიროვნული მახასიათებლები, რომლებმაც მეტნაკლებად განსაზღვრეს პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის დამაბული, მოუსვენარი და ამავე დროს საინტერესო ცხოვრება.

წერილი „ვის ინტერესებშია?“ არის პასუხი ოპონენტებისადმი იმ დამოკიდებულებისათვის, რომელსაც წერილის ავტორი უწოდებს პიროვნების „პირადი ისტორიის“ გაყალბების მცდელობას; როგორც თავადვე მიუთითებს, იყვნენ, ერთი მხრივ, „ძალიან ახლობლები“, რომლებიც წერილის ავტორისაგან ყურადღების სინაკლულეს ხსნიდნენ მისი ქუთაისში წასვლით „სამეცნიერო კარიერის გამო“; მეორე მხრივ, უფრო მძიმე იყო მეცნიერული თუ მოქალაქეობრივი პოზიციის მოწინააღმდეგეთა მიზანმიმართული სიცრუე, თითქოს ტ. ფუტკარაძე „შევარდნაძემ დანიშნა“ ინსტიტუტის დირექტორად, ან თითქოს ეს ინსტიტუტი „შაშიაშვილმა პირადად მას გაუხსნა“ /29 ივლისი, 2017 წელი/ და სხვ.

პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე კატეგორიულად ემიჯნება სოციალურ ქსელში სხვათა ლანძღვით საკუთარი თავის დამკვიდრებაზე ორიენტირებულ ჭორის გამავრცელებელთ, მაგრამ, აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით, ხაზგასმით მიუთითებს სიმართლის დაცვის აუცილებლობაზე; მისი სიტყვებით, „ყველანი ვალდებულნი ვართ, ჩვენი ქვეყნის / ერის რეალური ისტორიაც წარმოვაჩინოთ და ჩვენი პიროვნულიც, რომ გამყალბებლებმა ამჟამინდელი თუ მომავალი თაობები არ დააბრკოლონ (საინფორმაციო ომის კონტექსტი!)“ /„ჩვენი ცხოვრების სხვადასხვა ინტერპრეტაცია და რეალობა“, 9 იანვარი, 2017 წელი /.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ლოგიკურია, რომ პროფ. ტარიელ

ფუტკარაძე თავის ჩანაწერებში არაერთგზის უბრუნდება ქუთაისში მოღვაწეობის საწყის პერიოდს და ასევე გვაწვდის ინფორმაციას თანამედროვეებზეც. განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს პროფ. მაგალი თოდუას; მაგ., შენიშნავს, რომ ის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორად დანიშნული იყო პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას მიერ; ერთ-ერთ ჩანაწერში იხსენებს მის მონათბრობს: „ღიმილით უყვარდა თქმა: „კაცო, ერთხელ ერთ მეგობართან ვთქვი, რექტორი რომ ვიყო, რამდენ კარგ საქმეს გავაკეთებდი-მეთქი“ და ეს ამბავი მაშინვე მიუტანეს პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას; მან კი მალევე დამიძახა და დამნიშნა ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელობის უნივერსიტეტის რექტორად...“ /„აკადემიკოს მაგალი თოდუას ახალი სიცოცხლე“, 2 მაისი, 2016 წელი/.

ჩანაწერის ავტორი აღნიშნულ ფაქტს განიხილავს შესაბამის პოლიტიკურ-საზოგადოებრივ კონტექსტში: „პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია... გახარებული იყო იმის გამო, რომ... პროფესორმა ...მაგალი თოდუამ თანხმობა განაცხადა რექტორობაზე; იმ პერიოდში ეს... იყო ეროვნული ხელისუფლებისადმი ღია მხარდაჭერა, რასაც ვერ ბედავდა ბევრი ცნობილი მწერალი, პროფესორი თუ აკადემიკოსი, იმიტომ რომ დავალებული იყო რუსეთის საბჭოთა იმპერიისგან...“ /„აკადემიკოს მაგალი თოდუას ახალი სიცოცხლე“, 2 მაისი, 2016 წელი/.

პროფ. მაგალი თოდუამ, „უკანონო ხელისუფლების მომხრეთა“ საწინააღმდეგოდ, ტარიელ ფუტკარაძე ახალშექმნილი დიალექტოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორად დანიშნა, ითვალისწინებდა რა ცნობილ ენათმეცნიერთა – პროფ. თედო უთურგაძისა და აკად. ქეთევან ლომთათიძის – რეკომენდაციას /„ჩვენი ცხოვრების სხვადასხვა ინტერპრეტაცია და რეალობა“, 9 იანვარი, 2017 წელი /.

თავის ახალ სამსახურებრივ მდგომარეობასთან დაკავშირებით, პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე წერს, რომ „მაშინ იძულებული გახდა, ქუთაისში წასულიყო, რამდენადაც თბილისში პუტჩისტებისაგან იყო დევნილი და უსამსახუროდ დარჩენილი, ბათუმში კი – ასლან აბაშიძის რეჟიმისაგან“, შემდგომში განვითარებულმა მოვლენებმა კი აჩვენა, რომ ეს იყო ერთადერთი სწორი არჩევანი, რომელმაც შეაძლებინა ფიზიკურადაც გადარჩენილიყო და ამავდროულად – თავისი ენერგია მიემართა ქართველოლოგიის განვითარებისაკენ; ის წერს: „ქუთაისში ამ იძულებითი გადასვლით ულუკმაპუროდ დარჩენილი ოჯახიც გადავარჩინე... საკუთარი სამეცნიერო პერსპექტივაც და, იმხანად, ქართველოლოგიაც, როგორც მეცნიერების დარგი („ქუთაისურმა საუბრებმა“ – საერთაშორისო კონფერენციამ და სამეცნიერო კრებულმა „ქართველური მემკვიდრეობა“, ფაქტობრივად, ააღორძინა საბჭოთა პერიოდში განადგურებული მეცნიერული ქართველოლოგია!)“ /„ჩვენი ცხოვრების სხვადასხვა ინტერპრეტაცია და რეალობა“, 9 იანვარი, 2017 წელი/.

ჩანაწერების ავტორი არაერთგზის აღნიშნავს, რომ ამ დიდ საქმეში განუზომელია უნივერსიტეტის მაშინდელი რექტორის ღვაწლი; ასევე იხსენებს, როგორ იკრიბებოდნენ საღამოობით ის და მისი მეგობარი

კოლეგები (სერგო ჭეიშვილი, მიხეილ ქურდიანი, ნესტან კვეციანი, ნომადი ბართაია და სოსო ასათიანი) ბ-ნი მაგალის ოჯახში, სადაც „ბუნებრივად აიწყობოდა ხოლმე ძალიან საინტერესო საუბრები... ბევრ სხვა იდეასთან ერთად, სწორედ ამ საღამოებზე იშვა „ქუთაისური საუბრებისა“ და ასევე „გელათის მეცნიერებათა აკადემიის აღორძინების იდეები...“/„აკადემიკოს მაგალი თოდუას ახალი სიცოცხლე“, 2 მაისი, 2016 წელი/.

სიმბოლურია პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის სიტყვები უკვე გარდაცვლილ პროფ. მ. თოდუასადმი: „ვალდებული ვართ, ხშირად ...დავუნთოთ სანთელი გარდაცვლილ ჩვენს წინაპარს, ჩვენს მშობელს, ჩვენთვის გზის გამკვალავსა თუ დევნილობის დროს ჩვენს თანამდგომს. წინაპართა სულებს უხარიათ მათი დაწყებული კარგი საქმეების გაგრძელება...“ / „მაგალი თოდუას წუხანდელი საუბარი“, 14 თებერვალი, 2017 წელი/.

პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე ჩანაწერებში საუბრობს თავისი ცხოვრების ნაწილად ქვეული დიალექტოლოგიის ინსტიტუტის „დიდ და შთამბეჭდავ ისტორიაზე“, კერძოდ, როგორ იქცა „ნულიდან შექმნილი“ ინსტიტუტი „1993 წლიდანვე... 90-იან წლებში ჩამკვდარი ქართველოლოგიური მეცნიერების ოაზისად“ და გაფართოვდა მისი კვლევის სფერო; ამას, გარდა სამეცნიერო სიმპოზიუმებისა და ჟურნალ „ქართველური მემკვიდრეობის“ ტომებისა, მოწმობს სტამბოლის ქართული სავანის შემსწავლელი ცენტრის – პ. და ს. ზაზაძეების სახელობის კაბინეტის გახსნაც (2007 წლის 23 ოქტომბერს), ასევე – წმ. ამბროსი ხელაიას სახელობის სამეცნიერო ცენტრის დაარსება (2008 წლის 29 მარტს), რომლის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებად განისაზღვრა: ა) ქართული სამწიგნობრო ენის სარეკომენდაციო ლექსიკონის შექმნა; ბ) ქართველური დიალექტების სალექსიკონო მასალის მომზადება; გ) ქართული სამწიგნობრო ენის ისტორიის შესახებ საჯარო-პოპულარული ხასიათის ლექციების ორგანიზება და სხვ.

ჩანაწერების ავტორი პროფ. მ. თოდუასა და პროფ. ა. ნიკოლეიშვილის რექტორობის პერიოდთან აკავშირებს ინსტიტუტის განსაკუთრებულ წინსვლას, რაც შეაფერხა 2010 წლიდან განვითარებულმა მოვლენებმა (აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ჩატარებული სტრუქტურული რეორგანიზაცია); შემდეგ, პროფ. ეკა დადიანთან ერთად, იყო ბრძოლა ქართველოლოგიის ინსტიტუტის აღსადგენად, რაც წარმატებით დასრულდა 2017 წელს რექტორის, პროფ. გ. ლავთაძის თანადგომით; ქართველოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ხელმძღვანელად, პროფ. ტ. ფუტკარაძის წინადადებით, დაინიშნა პროფ. ეკა დადიანი („მაგალი თოდუას წუხანდელი საუბარი“, 14 თებერვალი, 2017).

ცალკე მსჯელობის თემაა ურთიერთობა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან. წერილი სახელწოდებით – „პირველ რიგში აუცილებელია დეოკუპაცია!“ /6 მარტი, 2018 წელი/ მიემდგვნა მე-20 საუკუნის 90-იან წლებში ქუთაისის მერსა და იმერეთის გუბერნატორთან, ბ-ნ თემურ შაშიაშვილთან ურთიერთობას; კერძოდ, წერილიდან ირკვევა, რომ:

– თ. შაშიაშვილი „აქტიურად უჭერდა მხარს“ ქუთაისის უნივერსი-

ტეტში აკაკი ბაქრაძის მიწვევას, მაგრამ წინააღმდეგი იყო ტარიელ ფუტკარაძის – დევნილი უზენაესი საბჭოს დეპუტატის – კანდიდატურისა, რამდენადაც ეს მიუღებელი იქნებოდა „აქტიური პუტჩისტებისათვის“; მიუხედავად ამისა, „ბატონმა მაგალიმ თავისი გაიტანა“ იმიტომ, რომ ბ-ნი თ. შაშიაშვილი „მას პატივს სცემდა“ და არ უნდოდა უნივერსიტეტთან დაპირისპირება;

– თავიდან ცივად დაწყებული ურთიერთობის მიუხედავად, როცა ბ-ნი თ. შაშიაშვილი დარწმუნდა დიალექტოლოგიის ინსტიტუტის, როგორც „მაღალი დონის სამეცნიერო ცენტრის“ მნიშვნელობასა და პერსპექტივებში, ქუთაისის მერიამ „დაიწყო... კონფერენციებისა და ჟურნალ „ქართველური მემკვიდრეობის“ დაფინანსება“. ამ პერიოდთან იწყება ტ. ფუტკარაძესა და თ. შაშიაშვილს შორის „უშუალო კომუნიკაცია“ და თანადგომა სამეცნიერო-საგანმანათლებლო საქმეში.

– თ. შაშიაშვილმა ასევე დაუჭირა მხარი პროფ. ტ. ფუტკარაძის იდეას, ქუთაისში დაეარსებინა „ქართული ენის სამსახური“, რომელიც ქუთაისის მერიასთან ფუნქციონირებდა და გამოსცემდა გაზეთ „ქართულს“.

– თ. შაშიაშვილი შეეწინააღმდეგა პუტჩისტური რეჟიმის წარმომადგენელთა მიერ ტ. ფუტკარაძისა და სხვა ეროვნულად მოაზროვნე ქართველთა დახვრეტის მცდელობასაც და სხვ.

პროფ. ტ. ფუტკარაძე არ მალავს განსხვავებული პოლიტიკური პლატფორმის წარმომადგენელთან დაახლოებას და „თავდაპირველი მიმე ურთიერთობიდან“ „მეგობრულ დიალოგებამდე მისული საუბრების“ ფონზე მას სთავაზობს თავის უცვლელ მოქალაქეობრივ პოზიციას: „აუცილებელია ...ვაღიაროთ წარსულში დაშვებული შეცდომები, რომ სამომავლო... ბრძოლებში მაინც შევძლოთ მთავარი ღირებულებების გარშემო გაერთიანება და საქართველოს მოქალაქეთა კონსოლიდაცია... 1992-93 წლებში განხორციელებული სახელმწიფო დანაშაულის – პუტჩისა და პრეზიდენტის მკვლელობის – გამოძიება და სამართლებრივი შეფასება... საქართველოს მოსახლეობის ისტორიული ფასეულობების დაცვაზე ორიენტირებული ...პოლიტიკური სპექტრის ჩამოყალიბება“.

წერილში „ვის ინტერესებშია?“ /29 ივლისი, 2017 წელი/ ავტორი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ყველაზე დიდი და სასარგებლო პოლიტიკაა საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა, ქვეყნისა და ერისათვის სწორი /მეცნიერულად არგუმენტირებული/ ორიენტირების დამკვიდრება.

პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის აზრით, „სოციალური ქსელი კეთილშობილური საქმეების საკეთებლად უსაზღვრო სივრცეა წესიერი ადამიანის ხელში“. მან წერილი „კონსოლიდაცია“ /16, სექტემბერი, 2019 წელი/ მიუძღვნა 400 წლის წინ ირანში იძულებით გადასახლებულ ქართველთა შთამომავლების სამშობლოში ფეხით დაბრუნებასა და სხვადასხვა სოციალური წრის წარმომადგენლებთან შეხვედრას; ეს თემა სწორედ სოციალური ქსელის საშუალებით გაასაჯაროვა და დროის იმ კონკრეტულ მონაკვეთში შეძლო საზოგადოების ერთიანი ეროვნული სულისკვეთებით კონცენტრირება: „ჩვენ ეროვნული (ეთნიკური) ღირსება

გვიქმნის ურთიერთვალდებულებითი (მავასხელობითი) სიყვარულის საფუძველს ...და რაც ხდება ამ დღეებში, არის ქართული ეროვნული ღირსების ზეიმი! ნამდვილად შესაძლებელია ქართველთა კონსოლიდაცია!“

პროფ. ტარიელ ფუტკარაძეს ახალი ძალით ავსებს უანგარო მხარდაჭერა საერთო ეროვნულ საქმეში. ამის მაგალითია 2020 წლის 14 თებერვლის წერილი, რომელშიც საუბარია მეგობრებთან ერთად ქუთაისში „ჰელსინკის კავშირის“ პარტიული ორგანიზაციის ორგანოს – გაზეთ „ქუჯის“ – გამოცემაზე 2000-2002 წლებში. როგორც თავად შენიშნავს, გაზეთის სახელი („ქუჯი“) შემთხვევით არ იყო შერჩეული, არამედ – განსაკუთრებული პატივისცემის ნიშნად სამეგრელოს ქართველობისადმი, რომელმაც „1992-93 წლებში, რუსეთის მიერ საქართველოს კანონიერი ხელისუფლების დამხობის აგზებით ჟამს, საქართველოს კანონიერი ხელისუფლება გამორჩეულად დაიცვა“.

ჩანაწერების ავტორს ახარებს ის ფაქტი, რომ იმ მძიმე წლებში, სრულიად უსახსროდ, შეძლეს ასეთი „მართალი“ გაზეთის გამოცემა, ამჯერად კი გაზეთს ახალი სიცოცხლე მიანიჭეს მისმა მეგობრებმა: რიტა წაქაძემ და ქუთაისის საჯარო ბიბლიოთეკის სხვა თანამშრომლებმა, რომელთა ძალისხმევითაც მომზადდა გაზეთ „ქუჯის“ ელექტრონული ვერსია და ინტერნეტში აიტვირთა /„გაზეთი „ქუჯი“, 14 თებერვალი, 2020 წელი/.

ამაღლებულ განწყობას აგვირგვინებს შეხვედრა ალექო (აკაკი) ბაკურაძესთან; როგორც შენიშნულია ჩანაწერებში, ის ერთ-ერთი პირველი იყო, რომელმაც აიტაცა 1999 წლის ზოლოს პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის მიერ დაარსებული ორგანიზაციის: „ქართველთა ენა და კულტურა საზღვრებს გარეშე“ ბაზაზე გაზეთ „ქუჯის“ გამოცემის იდეა. გაზეთის ინტერნეტვერსიის შესახებ ინფორმაციის შეტყობისთანავე მან ტარიელ ფუტკარაძეს აჩვენა გაზეთ „ქუჯის“ დირექტორის მოწმობა, რომელიც მუდამ ჯიბით დაჰქონდა. მრავლისმთქმელია, ამ ფაქტთან დაკავშირებით, ტარიელ ფუტკარაძის ჩანაწერი: „დავყურებდი ამ მოწმობის ორივე გვერდს და გული სიამაყით მევსებოდა ... ჩვენ მიერ დაფუძნებული გაზეთის – „ქუჯის“ გამო, რომელმაც დროს გაუძლო... ალექო (აკაკი) ბაკურაძის მსგავსი კაცები ქმნიან ჩვენს ეროვნულ უტეხ სულს, ზოგადად, ღირსეული კაცის სახეს...“ /„აკაკი ბაკურაძე“, 3 მარტი, 2020 წელი/.

მართალია, წლების წინ, გარემოებათა გამო, „იძულებით გადმოსვლა“ მოუწია ქუთაისში, მაგრამ შემდეგ, როგორც თავად წერს, „უთბილესი და უქართულესი“, „მუდამგაზაფხულოვანი“ ქალაქი ქუთაისი მისი ცხოვრების საუკეთესო ნაწილად იქცა; არ რჩება ყურადღების მიღმა ქალაქის ცხოვრებაში მომხდარი არცერთი მნიშვნელოვანი პოლიტიკური თუ კულტურული მოვლენა, იქნება ეს ქუთაისისათვის საპარლამენტო ქალაქის ოფიციალური სტატუსის მინიჭება /26 მაისი, 2012 წელი/, ბოტანიკური ბაღის თავშეყრისა და გართობა-შემეცნებით კერად გაცოცხლება /30 ივნისი, 2015 წელი/ თუ „ხელოვნების ახალი სივრცის“ გახსნა / „ოთარ ქანდარია – ღვთიური სხივი“, 10 დეკემბერი, 2017/.

ქუთაისური სამეგობრო – ეს ის ტკივილიანი სიყვარულით შედუ-

ღაბებული გარემოა, სადაც შესაძლებელია დასვენებაც და შემოქმედებითი მუშაობისათვის ძალების მოკრებაც. ამის მაგალითია 2014 წლის 24 ივლისის ჩანაწერი: „ჩემი მეგობრის (მურად ჯიშკარიანის) ლამაზი ოჯახი აღმოჩნდა ის ადგილი, სადაც შევძელი დროისა თუ ფიქრების მობილიზება და ...ერთი თვის წინანდელ ირანულ-ფერეიდნულ ფრაგმენტულ ჩანაწერებს მთლიან მონათხრობად ჩამოვყალიბებ...“

მთავარი ორიენტირი ქუთაისის სამეცნიერო და საგანმანათლებლო ტრადიციებია; აქ თავიდანვე „სწორად აფასებდნენ“ და ებრძოდნენ „ქართველური ენობრივი სამყაროს დანაწევრების“ იმპერიულ „მცდელობას“, სადაც ს. ხუნდაძისა და მოწინავე ინტელიგენციის სხვა წარმომადგენელთა ძალისხმევით დაარსდა ღირსეული მომავალი თაობის (ნ. ლორთქიფანიძის, შ. ნუცუბიძის, კ. გამსახურდიას, ვ. ნოზაძის, ა.ჩიქობავას, გ. ახვლედიანის...) აღმზრდელი პირველი ქართული გიმნაზია (ამჟამინდელი ქუთაისის მეორე საჯარო სკოლა) და შემდეგ – (1917 წლის 17 მაისს) „თბილისის უნივერსიტეტის დამფუძნებელი საზოგადოება“ /„ვინ მოკლა ილია?“ – სილოვან ხუნდაძის ვერდიქტი, 12 იანვარი, 2016 წელი /.

თავისი სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობით პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე ამ ტრადიციის გამგრძელებელთა რიგში დგას, რასაც მოწმობს მისი თაოსნობით ორგანიზებული სამეცნიერო ფორუმები ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტსა და ილია ჭავჭავაძის სახელობის საჯარო ბიბლიოთეკაში.

სოციალურ ქსელში გაბნეულმა ჩანაწერებმა ახლა გაცილებით მეტი ძალა შეიძინეს მათი ავტორის პიროვნული სახის ასამეტყველებლად; მათში ისევ ძველებური შემართებით ცხოვრობს და იღვწის პროფ. ტარიელ ფუტკარაძე.

გამოყენებული წყარო

პროფ. ტარიელ ფუტკარაძის სოციალური ქსელის წერილები და ჩანაწერები (2013-2020 წწ.).